

ZAPOJME SE VŠICHNI! SMĚREM K GENDEROVÉ VYVÁŽENOSTI V EVROPSKÉM SPORTU

ANALYTICKÁ ZPRÁVA
O KAMPANI ZAMĚŘENÉ NA SHROMAŽĎOVÁNÍ ÚDAJŮ

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

ZAPOJME SE VŠICHNI! SMĚREM K GENDEROVÉ VYVÁŽENOSTI V EVROPSKÉM SPORTU

ANALYTICKÁ ZPRÁVA
O KAMPANI ZAMĚŘENÉ
NA SHROMAŽĎOVÁNÍ ÚDAJŮ

Tuto zprávu vypracovala Dr. Kari Fasting,
Emeritní profesorka Norské školy sportovních věd

Rada Evropy

České vydání

ALL IN! TOWARDS GENDER BALANCE IN EUROPEAN
SPORT
ANALYTICAL REPORT OF THE DATA COLLECTION
CAMPAIGN

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být přeložena, reprodukována nebo předávána, v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem, elektronicky (CD, internet atd.) nebo mechanicky včetně kopírování, záznamu nebo jakéhokoli systému pro ukládání nebo vyhledávání informací, bez předchozího písemného souhlasu z Ředitelství komunikace Rady Evropy. Veškeré žádosti týkající reprodukce nebo překladu celého dokumentu nebo jeho části je nutné adresovat Ředitelství komunikace (F-67075 Strasbourg Cedex nebo publishing@coe.int). Veškerou další korespondenci týkající se této publikace je třeba adresovat Generálnímu ředitelství pro demokracii, Rozšířená dílčí dohoda pro sport (EPAS).

Design a grafická úprava obálky: Oddělení výroby dokumentů a publikací (SPDP), Rada Evropy

Fotografie: Shutterstock

Vydala Rada Evropy.
F-67075 Štrasburk Cedex
www.coe.int

© Rada Evropy, srpen 2019
Vytištěno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

OBSAH

1. SHRUTÍ HLAVNÍCH VÝLEDKŮ	7
1.1 Úvod	7
1.2 Metodika	7
1.3 Hlavní výsledky	8
1.4 Závěr	12
2. ROVNOST ŽEN A MUŽŮ VE SPORTU V RŮZNÝCH ZEMÍCH	15
2.1 Rovnost žen a mužů ve vedení	15
2.2 Rovnost žen a mužů v trénování	16
2.3 Rovnost žen a mužů v účasti	17
2.4 Prevence násilí ve sportu na základě pohlaví	19
2.5 Rovnost žen a mužů v médiích a komunikacích	20
2.6 Politiky a programy zaměřené na rovnost žen a mužů ve sportu	21
2.7 Závěr	23
3. ROVNOST ŽEN A MUŽŮ V RŮZNÝCH SPORTECH A MEZI NIMI	25
3.1 Rovnost žen a mužů ve vedení v různých sportech	25
3.2 Rovnost žen a mužů na pozicích sportovních trenérů	27
3.3 Rovnost žen a mužů při účasti na různých sportech	28
3.4 Prevence násilí v různých sportech na základě pohlaví	29
3.5 Rovnost žen a mužů v médiích a komunikacích v různých sportech	31
3.6 Politiky a programy zaměřené na rovnost žen a mužů ve sportu	31
3.7 Závěr	33

1. SHRNUÍ HLAVNÍCH VÝSLEDKŮ

1.1 Úvod

„ALL IN: Směrem k rovnosti mužů a žen ve sportu“ je společný projekt Evropské unie (EU) a Rady Evropy (RE) (1. března 2018 – 31. října 2019). Jeho cílem je poskytovat podporu veřejným orgánům a sportovním organizacím při navrhování a provádění politik a programů pro řešení nerovností mezi muži a ženami ve sportu a při přijímání strategie rovnosti příležitostí pro ženy a muže. Součástí tohoto projektu je shromažďování údajů o rovnosti žen a mužů ve sportu na poli vedení, koučování, účasti, médiích/komunikaci a násilí založeném na pohlaví, aby bylo možné sledovat pokrok, a porovnání jednotlivých zemí a sportů, které napomůže při navrhování politik založených na důkazech. Výsledky uváděné v této zprávě představují hlavní zjištění ze shromážděných údajů².

1.2 Metodika

Do projektu se zapojilo osmnáct zemí: Albánie, Rakousko, Ázerbájdžán, Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Dánsko, Finsko, Francie, Gruzie, Izrael, Litva, Černá Hora, Nizozemsko, Portugalsko, Srbsko a Španělsko. Otázky průzkumu byly předloženy národním olympijským výborům (NOV), ministerstvům/vládním orgánům odpovědným za sport a národním sportovním federacím³ přidruženým k 35 mezinárodním federacím uznávaným Mezinárodním olympijským výborem, jejichž disciplína byla zařazena do programu posledních olympijských her (2016/2018).⁴ V některých zemích není 35 federací (jejich počet může být nižší nebo vyšší).

Každá země jmenovala národní/ho koordinátorka/ku, který/á odpovídal/a za provádění průzkumu. Online dotazník byl zaslán prostřednictvím softwarového programu Eval & Go. Shromažďování údajů probíhalo od března do května 2019.⁵ V tabulce 1 je uveden celkový počet respondentů v každé zemi.⁶ Projekt měl velmi vysokou míru odezvy (85 %) a lze proto učinit závěr, že studie je pro zúčastněné země reprezentativní. Například: V Albánii, Chorvatsku, Francii, Gruzii a Litvě byla míra odezvy 100 %. Účastníci odpovídali na většinu otázek, i když několik federací neodpovědělo na otázky týkající se jejich členství. Přesto je míra odezvy ve srovnání s jinými akademickými studiemi velmi vysoká. Díky tomu je studie vysoce reprezentativní a platná.

1. www.coe.int/sport/ALLIN

2. Chcete-li získat přehled o všech shromážděných údajích, podívejte se na dynamické databáze vytvořené v rámci projektu ALL IN (www.coe.int/sport/ALLIN – sekce kampaně shromažďování údajů).

3. S výjimkou Belgie, kde na národní úrovni působí pouze federace olympijských sportů. Ostatní jsou založené na komunitě.

4. Mezinárodní boxerská federace (AIBA), Mezinárodní asociace atletických federací (IAAF), Mezinárodní jezdecká federace (FEI), Mezinárodní šermířská federace (FIE), Mezinárodní vzpěračská federace (IWF), Mezinárodní basketbalová federace (FIBA), Mezinárodní federace bobového sportu a skeletonu (IBSF), Mezinárodní kanoistická federace (ICF), Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA), Mezinárodní golfová federace (IGF), Mezinárodní gymnastická federace (FIG), Mezinárodní házenkářská federace (IHF), Mezinárodní hokejová federace (FIH), Mezinárodní federace ledního hokeje (IIHF), Mezinárodní judistická federace (IJF), Mezinárodní sáňkařská federace (FIL), Mezinárodní plavecká federace (FINA), Mezinárodní lyžařská federace (FIS), Mezinárodní veslařská federace (FISA), Mezinárodní tenisová federace (ITF), Mezinárodní federace stolního tenisu (ITTF), Mezinárodní střelecká federace (ISSF), Mezinárodní volejbalová federace (FIVB), Mezinárodní federace badmintonu (BWF), Světová curlingová federace (WCF), Světové taekwondo (WT), Světový jachting (WS), Mezinárodní cyklistická unie (UCI), Mezinárodní biatlonová unie (IBU), Mezinárodní bruslařská unie (ISU), Mezinárodní unie moderního pětiboje (UIPM), Mezinárodní triatlonová unie (ITU), Mezinárodní zápasnická federace (UWW), Světová lukostřelba (WA), Světové ragby (WR).

5. Data byla shromážděna 31. prosince 2018, s výjimkou dat z oblasti účasti na sportu, která byla shromážděna dne 31. prosince 2017.

6. Vzhledem k nízké míře odezvy nejsou v této zprávě zahrnuté údaje z Černé Hory a Bulharska.

Tabulka 1. Míra odpovědí na online dotazník

Země	Počet respondentů, kteří vyplnili dotazník	Celkový počet organizací, které obdržely dotazník	Míra odezvy (%)
Litva	36	36	100
Gruzie	34	34	100
Francie	33	33	100
Albánie	24	24	100
Chorvatsko	37	37	100
Belgie (Flandry)	34	35	97
Nizozemsko	29	30	97
Portugalsko	30	31	97
Ázerbájdžán	27	28	96
Belgie (Valonsko-bruselská federace)	29	31	94
Česká republika	39	43	91
Finsko	31	34	91
Izrael	29	32	91
Španělsko	29	32	91
Rakousko	30	37	81
Srbsko	24	40	60
Dánsko	19	34	56
Bulharsko	10	29	35
Černá Hora	2	16	13
Celkem	526	616	
Celková míra odezvy (%)		85	

1.3 Hlavní výsledky

V této části jsou klíčové údaje ze studie o rovnosti žen a mužů ve sportu shrnuty v tabulkách 2 až 7. Dále jsou zde okomentována některá z hlavních zjištění týkajících se analýzy rozdílů mezi jednotlivými zeměmi a sportovními federacemi.

1.3.1 KLÍČOVÉ ÚDAJE O ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ VE SPORTU

Tabulka 2. Procento žen na rozhodovacích pozicích v národních řídicích orgánech sportu (federace olympijských sportů a národní olympijské výbory)

	Ženy prezidentky		Ženy viceprezidentky		Ženy členky výkonné rady	
	%	n	%	n	%	n
Federace olympijských sportů	7	35	18	171	22	1 118
Národní olympijské výbory	19	3	29	15	22	64

Tabulka 2 ukazuje, že ženy jsou ve federacích olympijských sportů i NOV na rozhodovacích pozicích zastoupeny nedostatečně. Procento prezidentek je obzvláště nízké. V NOV je o něco vyšší (19 %) než ve federacích olympijských sportů (7 %). Procento viceprezidentek je v olympijských výborech vyšší (29 %) než ve federacích olympijských sportů (18 %). V obou typech organizací představuje podíl žen ve výkonných radách 22 %. Stejný podíl žen je mezi zaměstnanými trenéry vrcholové úrovně (22 %), jak je znázorněno v tabulce 3.

Tabulka 3. Procento trenérek vrcholové úrovně zaměstnaných federacemi

	%	n
Ženy trenérky vrcholové úrovně (zaměstnané federacemi)	22	801

Dalším významným zjištěním je, že 31 % všech členů sportovních klubů jsou ženy, a že rozdíl mezi dívkami (mladšími 18 let) a dospělými ženami (od 18 let) (tabulka 4) je velmi malý.

Tabulka 4. Procento žen – členek federací olympijských sportů

	%	n
Mladší 18 let	32	2 680 966
18 let a starší	30	2 692 522
Celkem	31	5 373 488

Tabulka 5 uvádí procenta akcí/opatření realizovaných za účelem řešení rovnosti mužů a žen ve sportu pro různá témata zkoumaná v projektu. Všechny tři instituce/organizace udělily vysokou prioritu realizaci programů na zvýšení členství dívek a žen (57 % sportovních federací, 75 % NOV a 79 % ministerstev/vládních orgánů odpovědných za sport).

Tématem, ve kterém bylo těchto opatření realizováno nejméně, je „předcházet násilí na základě pohlaví a bojovat proti němu“. Pouze 29 % federací olympijských sportů se zabývalo touto otázkou. Konkrétní opatření v této oblasti přijalo 36 % ministerstev nebo vládních orgánů odpovědných za sport a 44 % národních olympijských výborů. Největší oblastí zájmu je účast na vrcholovém sportu. 86 % ministerstev a vládních orgánů zavedlo opatření ke zlepšení situace vrcholových sportovkyň. Totéž pak učinilo překvapivě pouze 44 % NOV.

Tabulka 5. Procento federací olympijských sportů, národních olympijských výborů a ministerstev/vládních orgánů odpovědných za sport, které provedly akce/opatření k řešení rovnosti žen a mužů ve sportu, s rozdělením podle témat

	Federace olympijských sportů		Národní olympijské výbory		Ministerstva/vládní orgány odpovědné za sport	
	%	n	%	n	%	n
Vedení	53	247	50	8	50	7
Trénování	38	185	63	10	36	5
Účast (místní sport)	57	276	75	12	79	11
Účast (vrcholový sport)	41	199	44	7	86	12
Násilí na základě pohlaví	29	138	44	7	36	5

Tabulka 6 uvádí, kolik účastníků má akční plán pro pokrok směrem k rovnosti mezi ženami a muži ve sportu. Takový plán mají téměř 2/3 (63 %) NOV, 43 % ministerstev/národních sportovních orgánů a pouze 29 % federací olympijských sportů.

Tabulka 6. Procento federací olympijských sportů, národních olympijských výborů a ministerstev/vládních orgánů odpovědných za sport, které vyvinuly akční plán k řešení rovnosti žen a mužů ve sportu⁷

	Federace olympijských sportů		Národní olympijské výbory		Ministerstva/vládní orgány odpovědné za sport	
	%	n	%	n	%	n
Akční plán pro rovnost žen a mužů	22	106	63	10	43	6

Dvěma hlavními strategiemi zaměřenými na rovnost žen a mužů ve sportu jsou opatření k zajištění rovnoprávnosti⁸ a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů (gender mainstreaming)⁹. Tabulka 7 uvádí procenta federací olympijských sportů, NOV a ministerstev/vládních orgánů odpovědných za sport, které tyto přístupy využily. Kromě skutečnosti, že tyto techniky používá jen málo organizací, mezi nimi existují velké rozdíly. Nejvyšší procento v tabulce se nachází mezi ministerstvy a národními sportovními orgány, kde 57 % z nich začlenilo strategii gender mainstreamingu. Nejnižší procento je mezi národními olympijskými výbory, kde opatření k zajištění rovnoprávnosti využilo pouze 13 % z nich.

Tabulka 7. Procento federací olympijských sportů, národních olympijských výborů a ministerstev/vládních orgánů odpovědných za sport, které zavedly strategie opatření k zajištění rovnoprávnosti a gender mainstreamingu

	Federace olympijských sportů		Národní olympijské výbory		Ministerstva/vládní orgány odpovědné za sport	
	%	n	%	n	%	n
Opatření k zajištění rovnoprávnosti	17	79	13	2	21	3
Strategie začleňování hlediska rovnosti žen a mužů	17	82	25	4	57	8

7. Této studii se zúčastnilo všech 16 národních olympijských výborů. Mezi ministerstvy/vládními úřady odpovědnými za sport chybí zástupci Rakouska a Dánska.
8. Opatření k zajištění rovnoprávnosti byla v dotazníku definována následovně: opatření, která mají za cíl napravit minulou diskriminaci a nerovnost vzniklé zvýhodněním členů určitého pohlaví. Opatření k zajištění rovnoprávnosti je jedním ze způsobů, jak zajistit znevýhodněným skupinám skutečnou rovnost. Příklady opatření k zajištění rovnoprávnosti: nařízení o kvótách, nemusí platit za tréninkové kurzy atd.
9. Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů bylo v dotazníku definováno takto: gender mainstreaming znamená integraci perspektivy rovnosti žen a mužů ve všech fázích a úrovních politik, programů a projektů. Ženy a muži mají různé potřeby a různé životní podmínky a okolnosti. Cílem gender mainstreamingu je zohlednit tyto rozdíly při navrhování, provádění a hodnocení politik, programů a projektů tak, aby prospívaly ženám i mužům a nezvyšovaly nerovnost, ale kladly důraz na genderovou nerovnost.

1.3.2. HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Z této studie lze vyvodit různé závěry. Není divu, že mezi zeměmi i jednotlivými sporty existuje obrovská rozmanitost, pokud jde o rovnost žen a mužů, bez ohledu na to, která ze šesti oblastí nerovnosti je analyzována. Dalším závěrem je, že ve všech oblastech (s výjimkou členství) dominují muži v některých z nejpobulárnějších sportů pro ženy, jako je jezdecký sport, gymnastika, bruslení, plavání a volejbal. I v těchto sportech je relativně málo žen – trenérek a málo žen ve vedoucích pozicích. Zdá se, že ve sportu stále existuje skleněný strop nebo skleněný útes. Jak se ukázalo, pouze 7 % předsedů, 18 % místopředsedů a 22 % všech členů výkonných rad sportovních federací jsou ženy.

Vedení a trénování

Studie prokázaly, že rovnováhy mezi muži a ženami ve složení výkonné rady je dosaženo, pokud je každé pohlaví zastoupeno minimálně 40 %¹⁰. Žádná ze zemí tohoto minimálního cíle nedosáhla. Nejblíže je mu Francie, kde 37 % členek výkonných rad tvoří ženy. Pokud se podíváme na různé sporty, pouze v gymnastice (52 %) a bruslení (51 %) existuje mezi muži a ženami rovnováha.

V požadovaném návrhu plánu strategické akce v oblasti rovnosti žen a mužů ve sportu na období 2014–2020 byla Evropskou komisí představena jako cíl hodnota minimálně 40% zastoupení žen a mužů ve výkonných radách a výborech národních sportovních řídicích orgánů¹¹. Stejný plán navrhoval do roku 2020 minimálně 40% zastoupení žen a mužů mezi dobrovolnými a zaměstnanými trenéry. V zemích účastnících se této studie je 22 % žen zaměstnaných jako trenérky u národních týmů nebo vrcholových sportovců, přičemž v Litvě (36 %) a v České republice je tento podíl nejvyšší.

Účast – členství ve sportovním klubu

Mezi členy sportovních klubů nebo federací je více mužů než žen. Ženy nejsou členkami tolika různých sportovních klubů jako muži. Ženy dominují tradičním ženským sportům, jako je jezdeckví (84 %), gymnastika (81 %), bruslení (60 %), volejbal (59 %) a plavání (52 %). Téměř 3/4 sportovních federací má méně než 40 % členek. V Rakousku je členkami sportovních klubů téměř tolik žen (46 %) jako mužů, zatímco v Gruzii jsou ženy ve sportovních klubech zastoupeny pouze z 11 %.

Prevence násilí ve sportu na základě pohlaví

Studie prokázaly, že k násilí na základě pohlaví dochází ve všech sportech a na všech úrovních sportu¹². Řada národních a mezinárodních organizací vypracovala k řešení tohoto problému konkrétní doporučení a řešení. V roce 2006 přijal Mezinárodní olympijský výbor (MOV) své první stanovisko k prevenci sexuálního obtěžování a zneužívání. Od té doby vypracoval MOV v této oblasti další prohlášení o pozici¹³, sadu nástrojů a zvláštní pokyny pro mezinárodní sportovní federace a pro NOV.

Ve všech stanoviscích a pokynech MOV je zdůrazněn význam rozvoje politik a akčních plánů pro prevenci a ochranu osob zapojených do sportu. V této studii nebyly ve třech zemích (Chorvatsko, Česká republika a Dánsko) žádné federace s takovou politikou. Pouze 25 % všech sportovních federací má takový plán, avšak ve Finsku a v Rakousku vytvořilo politiku pro tuto oblast 64 %, respektive 57 % sportovních federací. 62 % fotbalových federací má politiku nebo akční plán, zatímco jediným sportem, kde žádná z federací nemá politiku prevence a boje proti násilí na základě pohlaví, je taekwondo. Mezi 14 ministerstvy / národními sportovními orgány jsou tři země (Srbsko, Portugalsko a Francie) a mezi 16 NOV je pět zemí (Nizozemsko, Gruzie, Finsko, Česká republika a Rakousko), které mají programy prevence násilí ve sportu na základě pohlaví. V Belgii (Flandry) a v Izraeli mají NOV i ministerstvo/národní orgán pro sport písemnou politiku nebo akční plán pro předcházení a potírání násilí ve sportu na základě pohlaví.

10. Adriaanse, J. A. (2018). Europe in world perspective: The Sydney Scoreboard Global Index for women in sport leadership. In *Gender Diversity in European Sport Governance* (str. 11–19). Routledge.

11. Evropská komise (EK). 2014. Rovnost mužů a žen ve sportu. Návrh strategických opatření na období 2014–2020.

12. Fasting, K. (2017). Gender, Sexual Harassment and Abuse in Sport. G. Sobich & S. Günter (eds.), *Sport & Gender: (Inter)Nationale sportsoziologische Geschlechterforschung, Theoretische Ansätze, Praktiken und Perspektiven* (str. 167–179). Wiesbaden: Springer.

13. Mountjoy, M., Brackenridge, C., Arrington, M., Blauwet, C., Carska-Sheppard, A., Fasting, K., & Starr, K. (2016). International Olympic Committee consensus statement: harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *Br J Sports Med*, 50(17), 1019–1029.

Pokyny pro komunikaci

Jen málo federací (19 %) má vypracované pokyny pro genderově vyvážené zastoupení v obsahu komunikačních materiálů. Mezi jednotlivými zeměmi však existují velké rozdíly (77 % ve Francii a žádná v Litvě).

Politiky a programy zaměřené na rovnost žen a mužů ve sportu

V požadovaném návrhu plánu strategických opatření v oblasti rovnosti žen a mužů ve sportu na období 2014–2020 (ES 2014) a v návaznosti na skupinu odborníků pro řádnou správu věcí veřejných (ES 2016) se zdůrazňuje, že je důležité vypracovat a provádět národní plány pro rovnost žen a mužů ve sportu¹⁴. Zdá se, že tyto plány vyvinulo pouze dvanáct ze 16 zemí účastnících se naší studie, a to buď pouze na úrovni NOV (Chorvatsko, Albánie, Rakousko, Litva a Nizozemsko), nebo ministerstva/vnitrostátního orgánu pro sport (Portugalsko a Belgie (Flandry)), nebo na úrovni NOV i ministerstva (Finsko, Francie, Gruzie a Izrael). Při pohledu na různé země má plán pro rovnost žen a mužů 74 % sportovních federací ve Francii a 68 % ve Finsku. Ve všech ostatních zemích je to 33 % nebo méně. Z pohledu sportů má 54 % fotbalových federací plán pro rovnost žen a mužů. Ve všech ostatních zemích je to 40 % nebo méně.

Federace při svých snahách o rovnost žen a mužů nevyužívají příliš často opatření k zajištění rovnoprávnosti nebo strategie začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Oba tyto přístupy použilo pouze 17 % sportovních federací. Přesto 48 % federací ve Francii použilo opatření k zajištění rovnoprávnosti a 39 % federací využilo strategii začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Mezi sporty je to basketbal, kde nejvíce federací využívá jak opatření k zajištění rovnoprávnosti (27 %), tak strategie začleňování hlediska rovnosti žen a mužů (47 %).

Akce/opatření zavedené k řešení rovnosti žen a mužů

Dalším významným zjištěním studie je, že mnoho sportovních federací zavedlo opatření k dosažení rovnosti žen a mužů. Většina opatření byla přijata v souvislosti s účastí na sportu (57 % všech sportovních federací) a zvýšením počtu žen na rozhodovacích pozicích (53 %). Následovalo zvýšení počtu žen – trenérek (38 %). Jak je uvedeno výše, pouze 29 % sportovních federací aktivně bojovalo s násilím ve sportu na základě pohlaví nebo přijalo preventivní opatření.

Pro nábor nebo zvýšení počtu žen na rozhodovacích pozicích ve sportu se polovina použitých nástrojů vztahovala k rozvoji „transparentních, jasných a genderově příznivých volebních nebo jmenovacích postupů“, zatímco „mentorské programy pro ženy v (budoucích) rozhodovacích pozicích“ byly zmíněny pouze v 7 %. Na poli náboru nebo zvýšení počtu trenérek se nejčastěji zmiňuje stejný nástroj, jako v případě vedení, tedy „transparentní, jasné a genderově příznivé náborové postupy“. Tento nástroj zmínila téměř polovina federací. Pouze 11 % uvedlo, že zahájily nebo podporovaly výzkum nebo studie o rovnosti žen a mužů na trenérských pozicích.

Na poli zvýšení počtu fyzicky aktivních a sportujících žen největší skupina (55 %) zmínila „stejný přístup ke sportovním zařízením pro dívky/ženy a chlapce/muže“, zatímco pouze 12 % uvedlo podporu studií o rovnosti žen a mužů při účasti na sportovních aktivitách.

Poslední skupina akcí, která byla provedena, se týká ochrany před násilím na základě pohlaví a prevence. Největší skupina opatření, která byla v této oblasti přijata (63 %), se týkala „kodexů chování a etických pokynů pro trenéry a osoby ve vedoucích a rozhodovacích pozicích“, zatímco nejmenší skupina zmínila „poskytování bezpečné (veřejné) dopravy na sportoviště a zpět“ (pouze 9 %).

1.4 Závěr

Dále uvádíme seznam tří zemí s nejvyšším skóre v některém z různých ukazatelů rovnosti žen a mužů měřených v této studii. Tabulka 8 uvádí první tři země v několika následujících tabulkách a číslech. Čtenář/ka si tak může udělat obrázek o neúspěšnějších zemích v každé oblasti.

Finsko a Francie jsou zmíněny 6krát, Španělsko 4krát atd. To naznačuje, že Finsko a Francie jsou země, které jsou ohledně rovnosti žen a mužů ve sportu, jak byla v této studii měřena, nejdál.

14. Evropská komise (EK). 2016. «Expert Group on Good Governance: Recommendations on Gender Equality».

Tabulka 8. Země se třemi nejvyššími skóre (procenty) pro každý ukazatel rovnosti žen a mužů mezi sportovními federacemi

	1	2	3
Ženy prezidentky (tabulka 9)	Finsko a Srbsko		Gruzie
Ženy viceprezidentky (tabulka 9)	Finsko	Francie	Dánsko
Ženy členky výkonné rady (tabulka 9)	Francie	Finsko	Izrael
Zaměstnané ženy trenérky na vrcholové úrovni (obrázek 2)	Litva	Česká republika	Gruzie
Ženy členky sportovních klubů (tabulka 10)	Rakousko	Litva	Belgie
Politika nebo akční plán pro řešení násilí na základě pohlaví (tabulka 12)	Finsko	Španělsko	Rakousko
Vypracované genderově vyvážené zastoupení v komunikaci (obrázek 5)	Francie	Španělsko	Ázerbájdžán
Akční plán pro rovnost žen a mužů (tabulka 13)	Francie	Finsko	Izrael a Portugalsko
Použitá opatření k zajištění rovnoprávnosti (tabulka 14.A)	Francie	Izrael a Španělsko	
Použitá strategie začleňování hlediska rovnosti žen a mužů (tabulka 14.B)	Francie	Španělsko	Finsko

Stejnou analýzu jsme provedli pro různé sporty. Častěji než dvakrát byl uveden pouze fotbal, a to čtyřikrát, z toho třikrát jako číslo jedna. Na základě stejné logiky jako výše jsme proto dospěli k závěru, že fotbal je sport, který se zdá být ohledně rovnosti žen a mužů ve sportu, jak byla v této studii měřena, nejdál.

Přestože existují velké rozdíly, pokud jde o rovnost žen a mužů mezi jednotlivými zeměmi a mezi různými sporty, sport stále řídí muži a v národních federacích olympijských sportů je jen velmi málo žen prezidentek. Poměr členek výkonných rad není ani zdaleka vyvážený. A to navzdory všem projektům a iniciativám, které se uskutečnily během posledních 10–20 let s cílem zvýšit zapojení žen do sportu¹⁵.

To naznačuje, že metody používané ke zvýšení počtu žen na rozhodovacích pozicích a v koučování nemusely být příliš účinné. Nemusely vést ke změně mužské kultury ve sportu, což je nejspíš předpokladem pro nábor větších skupin žen. Jen málo z nich vytvořilo plán pro rovnost žen a mužů specifický pro sport a jen málo organizací použilo opatření k zajištění rovnoprávnosti a strategie začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Tyto tři ukazatele by mohly v budoucnu vést ke změně v kultuře sportu, aby se stala k ženám vstřícnější.

15. Fasting, K., Pike, E., Sand, T., & Matthews, J. (2014). From Brighton to Helsinki. International Working Group (IWG) Women and Sport Progress Report 1994–2014 and Fasting, K., Pike, E., Matthews, J., & Sand, T. S. (2018). From Helsinki to Gaborone: IWG Women and Sport Progress Report 2013–2018.

2. ROVNOST ŽEN A MUŽŮ VE SPORTU V RŮZNÝCH ZEMÍCH

2.1 Rovnost žen a mužů ve vedení

Tabulka 9 uvádí procenta žen ve vedoucích funkcích (prezidentky, viceprezidentky nebo členky výkonných rad) v národních sportovních federacích v každé zemi.

Tabulka 9. Ženy ve vedoucích pozicích ve sportovních federacích podle zemí

Země	Ženy prezidentky		Ženy viceprezidentky		Ženy členky výkonné rady	
	%	n	%	n	%	n
Albánie	0	0	14	2	11	17
Rakousko	10	3	16	15	16	46
Ázerbájdžán	4	1	5	3	15	32
Belgie	7	4	25	15	23	134
Chorvatsko	11	4	2	1	8	28
Česká republika	8	3	9	5	14	44
Dánsko	6	1	35	7	21	28
Finsko	14	4	40	17	29	74
Francie	3	1	36	48	37	312
Gruzie	13	4	9	7	17	57
Izrael	4	1	25	9	28	98
Litva	6	2	11	6	17	51
Nizozemsko	8	2	20	4	24	39
Portugalsko	4	1	16	18	14	29
Srbsko	14	3	14	4	19	36
Španělsko	4	1	13	10	25	93
Celkem	7	37	18	171	22	1 118

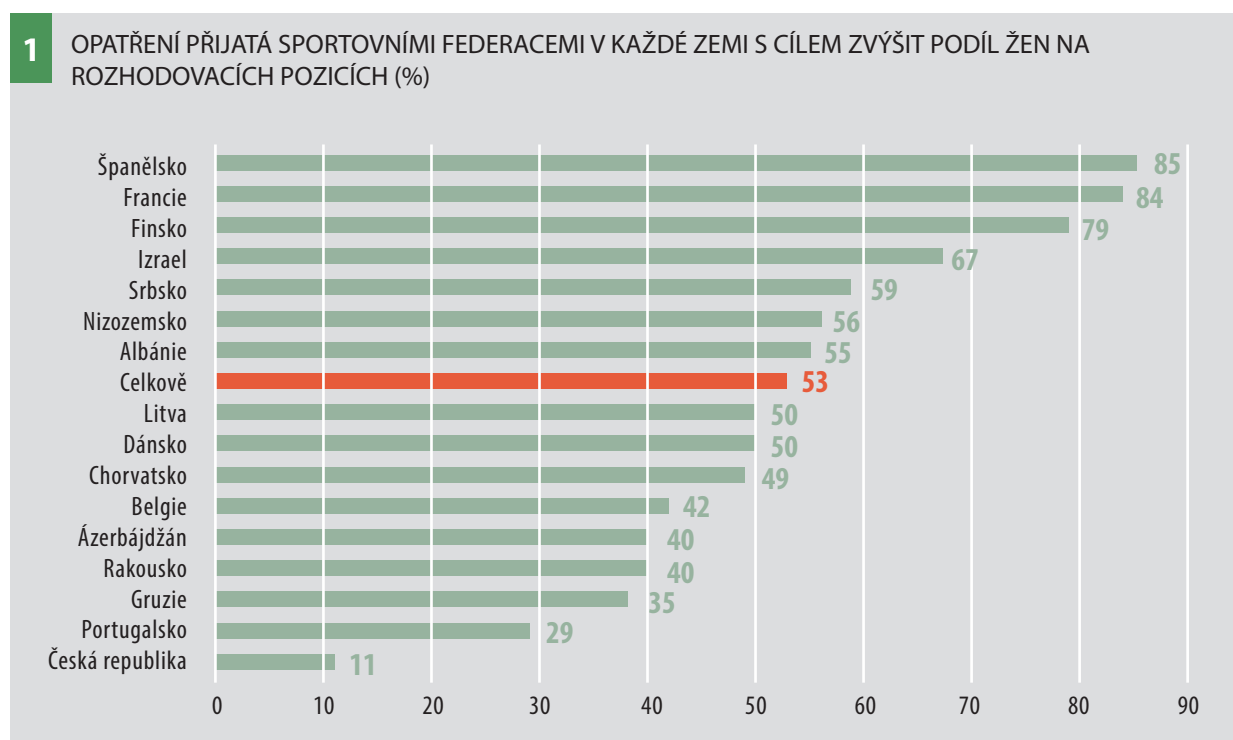
Zastoupení žen v nejsilnějších pozicích ve sportovních federacích je nedostatečné. Počet prezidentek je velmi nízký a pohybuje se od nuly do 14 %. Jedna země (Albánie) nemá žádnou a šest zemí má pouze jednu prezidentku ze všech svých sportovních federací (Ázerbájdžán, Dánsko, Francie, Izrael, Portugalsko a Španělsko). Finsko a Srbsko mají nejvyšší podíl ženských prezidentek, ale i tam jejich podíl představuje pouze 14 %. Počet viceprezidentek je vyšší než u prezidentek. Nejvyšší procento viceprezidentek má Finsko (40 %), následuje Francie (36 %) a Dánsko (35 %). Nejnižší podíl viceprezidentek je v Chorvatsku (2 %), následuje Ázerbájdžán (5 %) a Česká republika a Gruzie, kde je ve sportovních federacích pouze 9 % viceprezidentek. Při postupu k nižším patřům hierarchie se počet žen ve vedení mírně zvyšuje. Prezidentek je 7 %, viceprezidentek 18 % a členek výkonných rad 22 %. Zeměmi s nejmenším zastoupením žen ve výkonných radách jsou Chorvatsko (8 %) a Albánie (11 %). Země s nejvyšším podílem členek ve výkonných radách jsou Francie (37 %), Finsko (29 %) a Izrael (28 %).

Další analýza odhaluje, že ve 13 zemích existují sportovní federace, které nemají ve svých výkonných orgánech žádné ženy. Procento sportovních federací, které nemají ve svých výkonných orgánech žádné ženy, se v těchto 13 zemích liší, a to od 4 % ve Španělsku až po 52 % v Ázerbájdžánu. Finsko, Francie a Izrael jsou tři země, ve kterých je u všech sportovních federací ve výkonné radě alespoň jedna žena.

Podle analýzy počtu žen ve vedení NOV se zdá, že při volbě prezidentek a viceprezidentek byly NOV úspěšnější než národní sportovní federace. Prezidentky v NOV představují 19 % a viceprezidentky 29 %. Procento žen ve výkonných radách NOV je stejné jako u národních federací olympijských sportů (22 % podle tabulky 9). Při porovnání výkonných rad různých NOV jsou však rozdíly větší. Dvě výkonné rady NOV mají genderově vyvážené zastoupení. Ženy tvoří 57 % z celkového počtu členů výkonné rady NOV v Nizozemsku a 50 % ve Finsku.

V průměru 53 % sportovních federací v zemích se od roku 2015¹⁶ pokusilo o nábor a zvýšení počtu žen v rozhodovacích orgánech (obrázek 1). Třemi zeměmi s nejvyšším podílem sportovních federací, které byly v této oblasti neaktivnější, jsou Španělsko (85 %), Francie (84 %) a Finsko (79 %). Sportovní federace v České republice (11 %) a Portugalsku (29 %) učinily pro nábor a zvyšování počtu žen v rozhodovacích orgánech nejméně.

Kromě úsilí sportovních federací se k tomuto úsilí připojilo také 50 % ministerstev a dalších vládních orgánů (n = 7) a polovina NOV (n = 8).

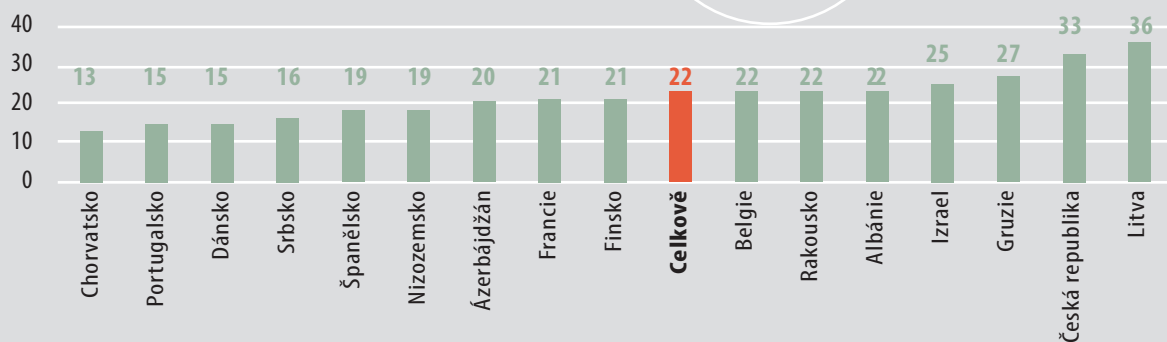
2.2 Rovnost žen a mužů v trénování¹⁷

Obrázek 3 ukazuje procento žen trenérek zaměstnaných sportovními federacemi, které v roce 2018 pracovaly jako trenérky národních týmů nebo vrcholových sportovců (na plný a částečný úvazek). Pouze 22% trenérek zaměstnaných u sportovních federací jsou ženy. Toto číslo ukazuje, že ženy jsou mezi zaměstnanými trenéry vrcholových sportovců ve všech zemích zastoupeny nedostatečně. Litva (36 %) a Česká republika (33 %) mají nejvyšší procento zaměstnaných trenérek na vrcholové úrovni, zatímco v Chorvatsku (13 %), Portugalsku (15 %) a Dánsku (15 %) je tento poměr nejnižší.

16. U všech otázek týkajících se přijatých opatření je referenční dobou «od roku 2015».

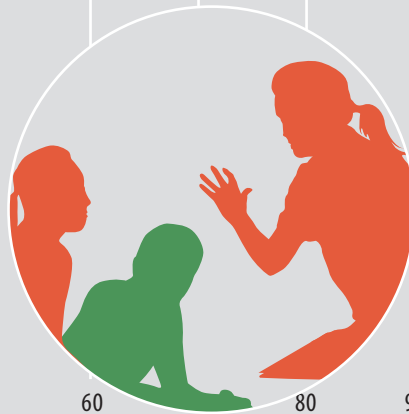
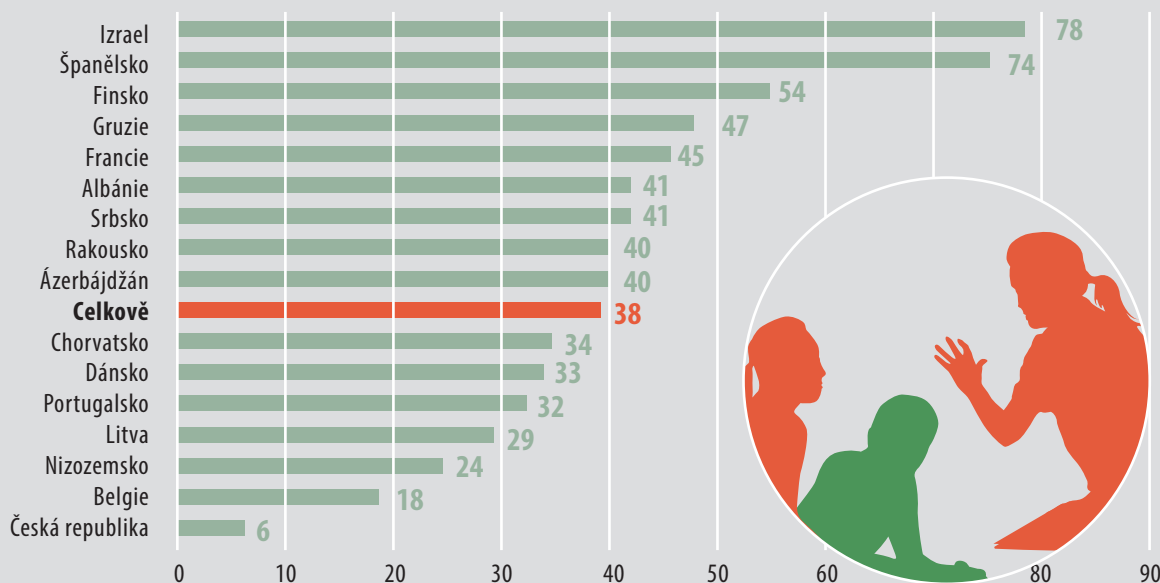
17. Termín „trenéři“ zahrnuje také školitele a instruktor(k)y a byl definován v dotazníku takto: „trenér/ka/kouč/instruktor/ka: osoba odpovědná za vedení/organizaci tréninku pro skupinu sportovců (děti, mládež nebo sportovci)“.

2 ZAMĚŠTNANÉ TRENÉRKY NA VRCHOLOVÉ ÚROVNI U SPORTOVNÍCH FEDERACÍ V KAŽDÉ ZEMI (%)

Ve všech zemích existují sportovní federace, které zavedly opatření k náboru nebo zvýšení počtu trenérek. V průměru 38 % sportovních federací vyvinulo projekty na nábor a zvýšení počtu trenérek. Jak je vidět na obrázku 3, mezi zeměmi existují velké rozdíly. V Izraeli a ve Španělsku realizovalo tyto programy 78 %, respektive 74 % sportovních federací, zatímco v České republice je to pouze 6 % a v Belgii 18 %. V této oblasti rovněž podniklo kroky 33 % (n = 5) ministerstev/státních orgánů a 63 % (n = 10) NOV. Ve čtyřech zemích (Finsko, Francie, Gruzie a Izrael) se ministerstva/vládní orgány a NOV aktivně snažily o nábor a zvýšení počtu trenérek.

3 SPORTOVNÍ FEDERACE, KTERÉ PROVEDLY AKCE KE ZVÝŠENÍ POČTU TRENÉREK V KAŽDÉ ZEMI (%)

2.3 Rovnost pohlaví v účasti

31% členů sportovních klubů nebo federací jsou ženy (viz tabulku 10). Mezi podílem dívek mladších 18 let a žen starších 18 let není téměř žádný rozdíl. Nejvyšší podíl žen je ve sportovních federacích v Rakousku (46 %) a v Dánsku (41 %), přičemž zastoupení obou pohlaví je vyvážené. V Gruzii a v Srbsku je podíl žen a dívek na celkovém počtu členů sportovních klubů 11 %, respektive 14 %. Je překvapivé, že v Rakousku je ve sportovních klubech více dívek (56 %) než chlapců. Sportovní federace v Dánsku (48 %) a Španělsku (44 %) jsou z hlediska zastoupení dívek mladších 18 let rovněž vyvážené. Nejnížší podíl dívek ve sportovních klubech je v Gruzii (13 %) a v Srbsku (21 %). Nejvyšší podíl dospělých žen ve sportovních klubech je v Rakousku (42 %) a nejnižší v Gruzii (6 %).

Tabulka 10. Procento dívek (do 18 let) a žen (18 let a starších), které jsou členkami sportovního klubu nebo federace v každé zemi.

Země	Celkem (všechny)		Dívky (do 18 let)		Ženy (18 let a starší)	
	%	n	%	n	%	n
Rakousko	46	127 200	56	42 009	42	85 191
Dánsko	41	284 180	48	136 651	36	147 529
Litva	35	6 045	37	4 110	30	1 935
Belgie	34	581 202	33	291 526	36	289 676
Albánie	33	2 234	34	1 389	31	845
Finsko	33	200 273	36	91 937	30	108 336
Nizozemsko	33	1 010 782	33	334 915	34	675 867
Španělsko	33	372 950	44	216 785	24	156 165
Česká republika	30	104 720	35	60 655	26	44 065
Portugalsko	30	156 061	31	114 876	28	41 185
Francie	29	2 423 519	29	1 314 265	28	1 109 254
Izrael	26	20 908	29	14 832	20	6 076
Ázerbájdžán	21	9 195	23	8 710	8	485
Chorvatsko	20	42 685	23	29 806	15	12 879
Srbsko	14	26 509	21	14 524	10	11 985
Gruzie	11	5 025	13	3 976	6	1 049
Celkem	31	5 373 488	32	2 680 966	30	2 692 522

Tabulky 11.A a 11.B Opatření přijímaná sportovními federacemi ke zvýšení počtu aktivně sportujících nebo fyzicky aktivních dívek a žen a ke zlepšení situace na úrovni vrcholových sportovců v každé zemi (%).

11.A Sportující nebo fyzicky aktivní dívky a ženy		
Země	%	n
Francie	84	26
Španělsko	82	22
Finsko	79	22
Dánsko	78	14
Izrael	74	20
Portugalsko	68	19
Rakousko	63	19
Gruzie	56	18
Litva	56	19
Albánie	55	12
Chorvatsko	54	19
Srbsko	50	11
Ázerbájdžán	44	11
Belgie	37	22
Česká republika	36	13
Nizozemsko	36	9
Celkem	57	276

11.B Vrcholově sportující ženy		
Země	%	n
Španělsko	74	20
Finsko	68	19
Francie	61	19
Rakousko	53	16
Izrael	48	13
Albánie	41	9
Gruzie	41	13
Srbsko	41	9
Ázerbájdžán	40	10
Dánsko	39	7
Litva	38	13
Portugalsko	36	10
Chorvatsko	31	11
Belgie	29	17
Nizozemsko	28	7
Česká republika	17	6
Celkem	41	199

Tabulky 11.A a 11.B uvádějí jak procento opatření zavedených za účelem zvýšení počtu sportujících nebo fyzicky aktivních dívek a žen obecně, tak procento opatření ke zlepšení situace u vrcholově sportujících žen. Celkově bylo vynaloženo více úsilí na zvýšení počtu aktivních žen obecně (57 %), než úsilí o zlepšení situace u vrcholově sportujících žen (41 %). Až 84 % sportovních federací ve Francii a 82 % ve Španělsku přijalo opatření ke zvýšení počtu sportujících nebo fyzicky aktivních dívek a žen obecně. Zeměmi s nejmenším počtem sportovních federací, které přijaly opatření v této oblasti, jsou Nizozemsko a Česká republika (36 %). Sportovní federace ve Španělsku (74 %) a ve Finsku (68 %) byly s ohledem na zlepšování situace vrcholových sportovkyň neaktivnější. Ázerbájdžán a Španělsko podnikly pro obě skupiny téměř stejný počet akcí, zatímco Dánsko a Portugalsko udělalo mnohem více, aby zvýšilo počet fyzicky aktivních dívek a žen.

Mnoho ministerstev a vládních orgánů (79 %, n = 11) a NOV (75 %, n = 12) zavedlo opatření ke zvýšení počtu sportovně aktivních dívek a žen. Pokud jde o zlepšení situace pro vrcholové sportovkyně, programy vytvořilo 12 (86 %) ministerstev/vládních orgánů a 7 (44 %) národních olympijských výborů.

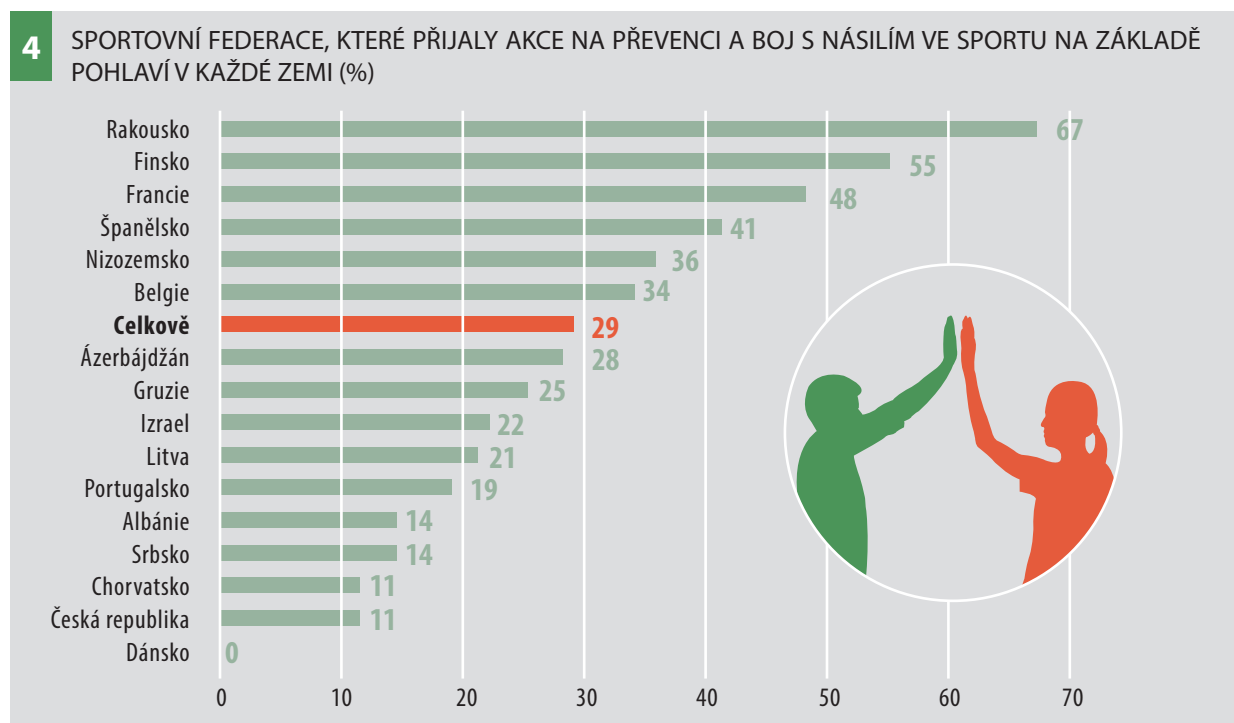
2.4 Prevence násilí ve sportu na základě pohlaví

Pouze 25 % všech sportovních federací má konkrétní písemně vyjádřenou politiku nebo akční plán pro předcházení a potírání násilí ve sportu na základě pohlaví. V Chorvatsku, České republice a Dánsku neexistují žádné sportovní federace, které by měly takový akční plán nebo politiku. To je uvedeno v tabulce 12. 64 % sportovních federací ve Finsku, 59 % sportovních federací ve Španělsku a 57 % sportovních federací v Rakousku má v této oblasti písemnou politiku. Tabulka také ukazuje, že sportovní federace ve Finsku, Rakousku, Izraeli, Albánii, Gruzii, Chorvatsku a České republice nemají na provádění této politiky přiděleny žádné peníze.

Tabulka 12. Sportovní federace s písemnou politikou a financováním prevence a boje proti násilí na základě pohlaví v různých zemích.

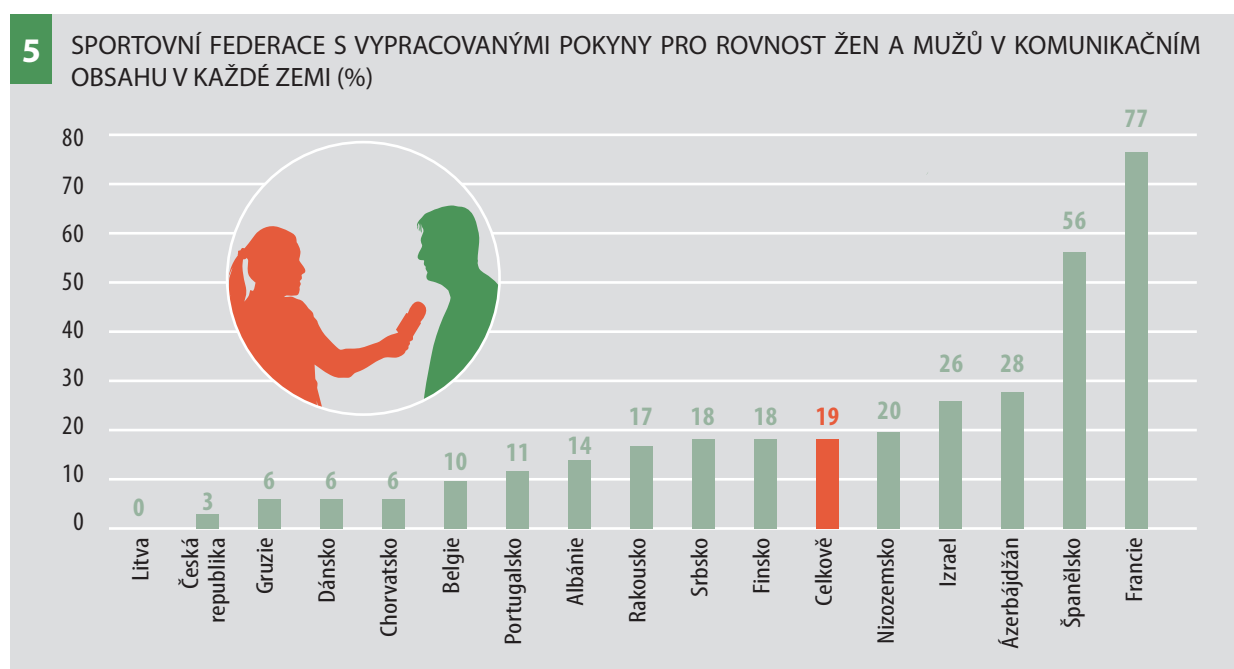
Země	Politika/akční plán		Financování	
	%	n	%	n
Finsko	64	18	0	0
Španělsko	59	16	25	4
Rakousko	57	17	0	0
Francie	36	11	45	5
Nizozemsko	36	9	11	1
Litva	35	12	17	2
Belgie	24	14	21	3
Portugalsko	22	6	33	2
Ázerbájdžán	16	4	25	1
Izrael	15	4	0	0
Srbsko	14	3	33	1
Albánie	9	2	0	0
Gruzie	9	3	0	0
Chorvatsko	0	0	0	0
Česká republika	0	0	0	0
Dánsko	0	0	0	0
Celkem	25	119	6	28

Obrázek 4 ukazuje, že 29 % sportovních federací přijalo opatření k prevenci a potírání násilí ve sportu na základě pohlaví. S výjimkou Dánska ve všech zemích existují sportovní federace, které tak učinily. Nejvyšší podíl federací, které tak učinily, má Rakousko (67 %), následované Finskem (55 %) a Francií (48 %). Zeměmi s nejmenším počtem sportovních federací s programy prevence a boje proti násilí ve sportu na základě pohlaví jsou Chorvatsko a Česká republika (11 %).

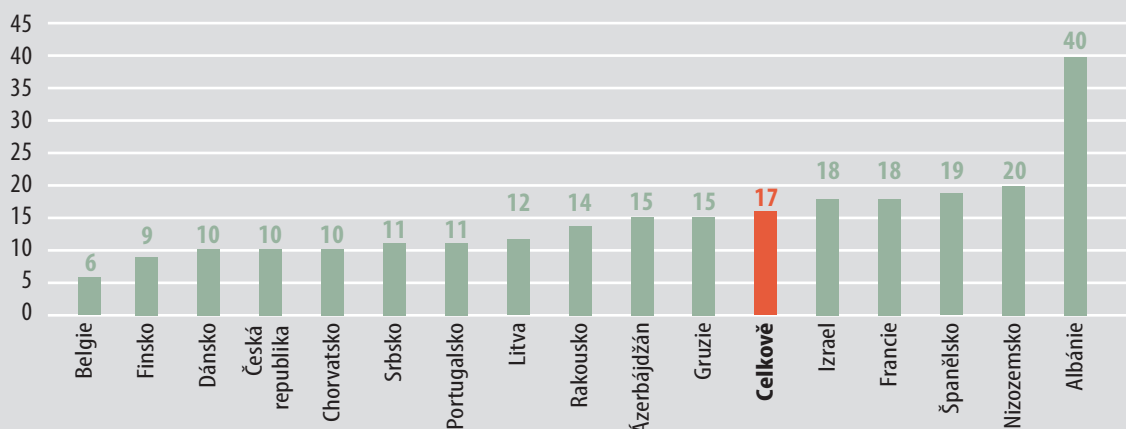
2.5 Rovnost pohlaví v médiích a komunikacích

Účastníci studie byli rovněž dotázáni, zda jejich organizace měla nějaké pokyny pro genderově vyvážené zastoupení v obsahu svých komunikačních materiálů (texty, obrázky atd.), včetně sociálních médií. Zdá se, že takové pokyny má relativně málo sportovních federací, 19 % ze všech zemí. Obrázek 5 ukazuje, že ve Francii a ve Španělsku má vypracované pokyny 77 %, respektive 56 %. Ve všech ostatních zemích je toto procento nižší než 30 %, přičemž takové pokyny mají v České republice pouze 3 % sportovních federací a v Litvě žádná.

Muži ovládají i svět sportovní žurnalistiky. Obrázek 6 ukazuje procenta novinářek, které pracovaly jako reportérky na posledních dvou olympijských a paralympijských hrách v Riu a v Pchjongjangu. 40 % novinářů z Albánie byly ženy, ale ve zbytku zemí se podíl novinářek pohybuje mezi 6 a 20 %.

6 NOVINÁŘKY Z RŮZNÝCH ZEMÍ PRACUJÍCÍ NA OLYMPIJSKÝCH A PARALYMPIJSKÝCH HRÁCH V RIU (2016) A PCHJONGČANGU (2018) (%) – ZDROJ: MEZINÁRODNÍ OLYMPICKÝ VÝBOR (MOV) A MEZINÁRODNÍ PARALYMPICKÝ VÝBOR (MPV)

2.6 Politiky a programy zaměřené na rovnost žen a mužů ve sportu

Tabulka 13 zobrazuje odpověď na následující otázku: „Má vaše organizace specifický písemný postup nebo akční plán pro dosažení rovného postavení žen a mužů ve sportu?“ (Dále jen „plán rovnosti žen a mužů“). Následné otázky byly: „zda organizace měla vyhrazené lidské zdroje,“ a „zda byly na realizaci plánu přiděleny finanční prostředky“.

Tabulka 13. Procenta sportovních federací s plánem rovnosti žen a mužů a s lidskými zdroji a finančními prostředky na jejich implementaci v každé zemi

Země	Plán rovnosti žen a mužů		Lidské zdroje	Financování
	%	n	%	%
Francie	74	23	96	87
Finsko	68	19	63	21
Izrael	33	9	67	67
Portugalsko	33	5	33	44
Španělsko	22	6	83	67
Gruzie	19	6	100	33
Albánie	18	4	50	0
Srbsko	18	4	50	25
Rakousko	17	5	40	0
Nizozemsko	16	4	75	25
Ázerbájdžán	12	3	100	100
Belgie	12	7	86	71
Litva	12	4	50	50
Chorvatsko	11	4	50	0
Dánsko	11	2	50	50
Česká republika	3	1	100	100
Celkem	22	106	74	49

Zdá se, že dvanáct ze 16 zemí účastnících se naší studie má národní plán pro rovnost žen a mužů. Ty byly vyvinuty pouze NOV (Chorvatsko, Albánie, Rakousko, Litva a Nizozemsko) nebo ministerstvem/vládním orgánem (Portugalsko a Belgie (Flandry)) nebo NOV i ministerstvem / vládním orgánem (Finsko, Francie, Gruzie a Izrael). Kromě toho má takovou politiku nebo plán směřující k rovnému postavení žen a mužů ve sportu 22 % sportovních federací. Není to však tak běžné. Výjimkou jsou Francie a Finsko, kde má takovou politiku 74 %, respektive 68 % sportovních federací. Tabulka 13 ukazuje, že jen velmi málo sportů v Chorvatsku, České republice, Dánsku, Ázerbájdžánu, Belgii nebo Litvě má akční plán pro rovnost žen a mužů.

Nestačí však mít plán rovnosti žen a mužů. Země také potřebují zdroje k jeho plnění. Sportovní federace v Ázerbájdžánu, České republice a Gruzii mají k provádění plánu vyčleněné lidské zdroje a obě první země na něj rovněž přidělily finanční prostředky. Méně sportovních federací (v průměru 49 %) má v porovnání s financováním (v průměru 74 %) přidělené lidské zdroje na uvádění plánu do praxe (tabulka 13).

Dvě z nejčastějších strategií používaných k posílení rovnosti žen a mužů jsou opatření k zajištění rovnoprávnosti začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Tabulky 14 A a B ukazují, že relativně málo sportovních federací (17 %) používá tyto strategie a že mezi zeměmi jsou velké rozdíly. Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů nejčastěji využívají sportovní federace ve Francii (39 %), Španělsku (33 %) a ve Finsku (32 %). Tytéž země spolu s Izraelem mají také nejvyšší počet sportovních federací, které využívají opatření k zajištění rovnoprávnosti (Francie 48 %, Španělsko a Izrael 37 %). Ve většině zemí byla opatření k zajištění rovnoprávnosti používána častěji než začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. To platí pro Francii, Španělsko, Chorvatsko, Izrael, Portugalsko, Srbsko, Dánsko a Nizozemsko. Ve Finsku, Litvě, Ázerbájdžánu a Albánii je to naopak, protože strategie začleňování hlediska rovnosti žen a mužů byly využívány častěji než opatření k zajištění rovnoprávnosti. Sportovní federace v Rakousku a Gruzii využívaly pouze strategie začleňování hlediska rovnosti žen a v Nizozemsku pouze opatření k zajištění rovnoprávnosti.

Tabulky 14.A a 14.B Využívání opatření k zajištění rovnoprávnosti a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů ve sportovních federacích v různých zemích

14.A Opatření k zajištění rovnoprávnosti		
Země	%	n
Francie	48	15
Izrael	37	10
Španělsko	37	10
Chorvatsko	27	9
Portugalsko	19	5
Srbsko	18	4
Dánsko	17	3
Nizozemsko	16	4
Belgie	13	8
Ázerbájdžán	12	3
Finsko	11	3
Česká republika	6	2
Litva	6	2
Albánie	5	1
Rakousko	0	0
Gruzie	0	0
Celkem	17	79

14.B Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů		
Země	%	n
Francie	39	12
Španělsko	33	9
Finsko	32	9
Litva	24	8
Rakousko	23	7
Ázerbájdžán	16	4
Chorvatsko	15	5
Izrael	15	4
Portugalsko	15	4
Albánie	14	3
Srbsko	14	3
Belgie	12	7
Dánsko	11	2
Gruzie	9	3
Česká republika	6	2
Nizozemsko	0	0
Celkem	17	82

2.7 Závěr

Obecně existují ohledně všech témat zkoumaných ve studii mezi zeměmi velké rozdíly. NOV mají genderově vyvážené složení výkonných rad pouze v Nizozemsku (57 %) a ve Finsku (50 %). To je přitom nezbytné pro ovlivnění budoucího rozvoje jejich sportu. Obecně je ve sportu téměř ve všech oblastech a ve všech zemích malá rovnováha mezi muži a ženami. Existují však země, které patří ve většině tabulek a uváděných čísel mezi nejlepší. Jak je uvedeno v první části této zprávy, jedná se především o Francii, Finsko, Španělsko a Izrael.

Sport je v mnoha ohledech zrcadlem společnosti obecně, a proto může být zajímavé sledovat, jak jsou dvě „nejlepší“ země v naší studii hodnoceny s ohledem na rovnost žen a mužů obecně. Podle indexu Gender Equality Index 2017 vytvořeném EIGE¹⁸ je mezi zeměmi EU Finsko na třetím a Francie na pátém místě. Tyto dvě země mají také vysoké hodnocení ve zprávě Global Gender Gap z roku 2018, kterou vypracovalo Světové hospodářské fórum¹⁹. Zde je Finsko čtvrté a Francie jedenáctá. To ukazuje, že rovnost žen a mužů ve společnosti může mít velký význam pro rozvoj rovnosti žen a mužů ve sportu. Jak ve Francii, tak ve Finsku jsou ministerstva odpovědná za sport velmi aktivní, pokud jde o implementaci programů vedoucích k většímu vyvážení z hlediska pohlaví. Proto je důležité, aby byla ministerstva/veřejné orgány v mnoha zemích při rozvoji rovnosti žen a mužů ve sportu aktivnější.

18. EIGE (2018) Gender Equality Index 2017.

19. World Economic Forum (2018). The Global Gender Gap Report 2018.

3. ROVNOST ŽEN A MUŽŮ V RŮZNÝCH SPORTECH A MEZI NIMI

V následující části se zabýváme rozdíly mezi 30 olympijskými sporty z 35 sportů zařazených do studie. Kritéria použitá pro zahrnutí sportu do analýzy byla, že sport existuje v nejméně polovině (8) zemí a že patří pouze k jedné mezinárodní federaci/unii.²⁰

3.1 Rovnost žen a mužů ve vedení v různých sportech

Tabulka 15 uvádí procentuální zastoupení prezidentek, viceprezidentek a členek výkonných rad v různých sportech v zemích, kde tento sport existuje. Jedenáct sportů (37 %) nemá za prezidentky ženy. Jsou to badminton, box, kanoistika, cyklistika, házená, hokej, veslování, střelba, taekwondo, volejbal a zápas. Většina prezidentek působí v bruslení (20 %), gymnastice (19 %) a triatlonu (12 %). Největší podíl viceprezidentek má gymnastika (46 %) a bruslení (40 %). Jeden sport, lední hokej, nemá žádné viceprezidentky. Dva sporty, gymnastika a bruslení, mají genderově vyvážené zastoupení na poli členek výkonných rad, konkrétně 56 %, respektive 51 %. U všech ostatních sportů tvoří ženy 28 % nebo méně členek výkonných rad příslušných sportovních federací.

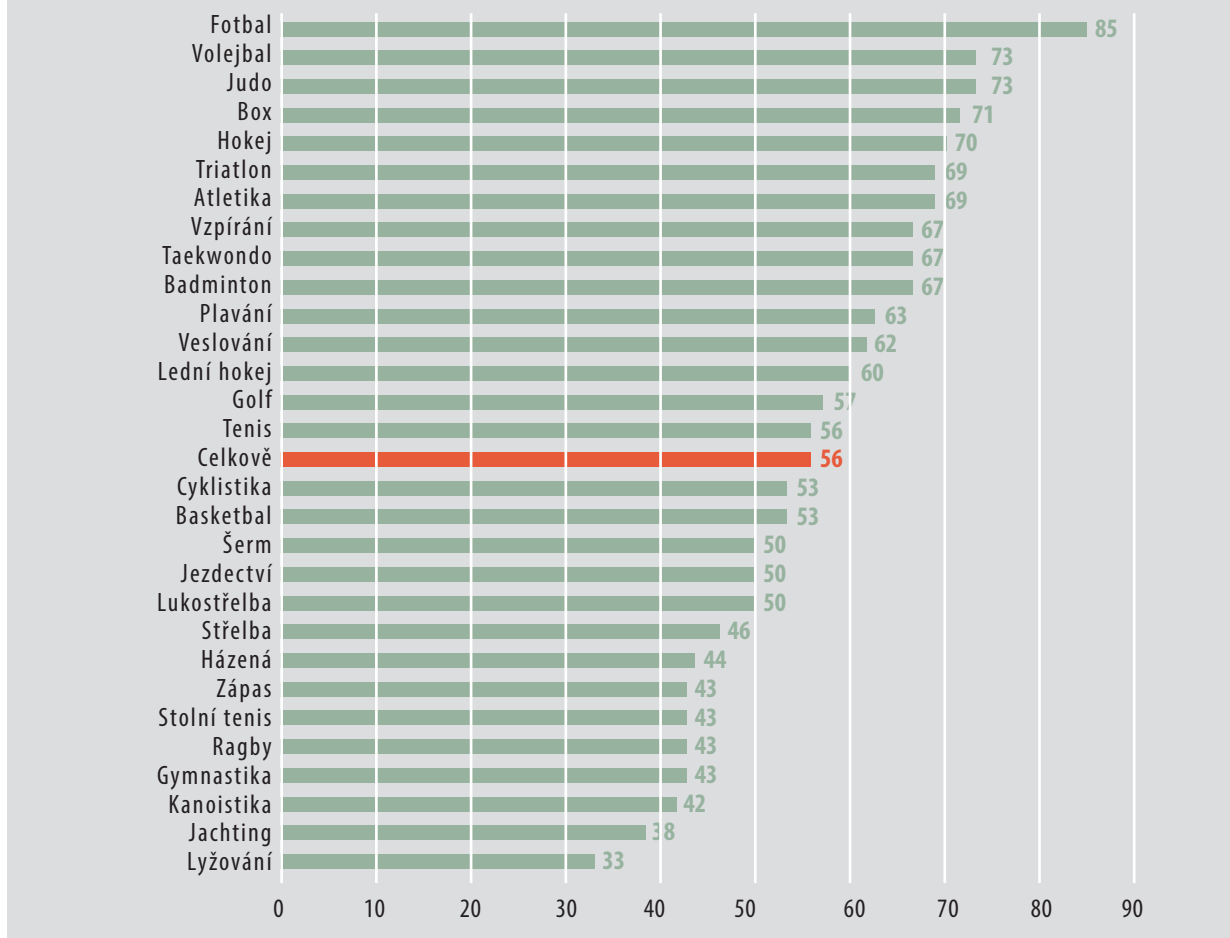
20. Například lyžařská federace ve Francii (která zahrnuje jak biatlon, tak lyžování) patří do dvou různých mezinárodních federací/svazů. Totéž platí pro ázerbájdžánskou federaci veslování a kanoistiky. Výše uvedená dvě kritéria vedla k tomu, že do analýzy nebyly zahrnuty tyto sporty: boby a skeleton, curling, sánky a pětiboj. Pokud jde o ty sporty, kde do stejné mezinárodní federace patří více než jedna federace, například mnoho federací v Belgii a kanoistika v České republice, jsme použili následující logiku. U 0–1 proměnných, jako jsou přijatá opatření a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů, se sport počítá pouze jednou, ale když pracujeme se součtem bodů (jako je počet členů výkonné rady a členství), započítají se obě sportovní federace, protože jde o poměr členek výkonných rad a žen členek.

Tabulka 15. Ženy na vedoucích pozicích v různých sportech

Sporty	Ženy prezidentky		Ženy viceprezidentky		Ženy členky výkonné rady	
	%	n	%	n	%	n
Lukostřelba	7	2	19	4	24	29
Atletika	3	1	18	7	22	54
Badminton	0	0	27	7	26	33
Basketbal	3	1	15	6	20	40
Box	0	0	8	2	15	22
Kanoistika	0	0	12	3	13	16
Cyklistika	0	0	8	3	15	28
Jezdectví	7	2	12	4	26	43
Šerm	4	1	32	9	26	32
Fotbal	4	1	7	2	10	19
Golf	7	2	11	2	17	27
Gymnastika	19	5	46	18	52	83
Házená	0	0	21	8	21	48
Hokej	0	0	17	3	27	25
Lední hokej	5	1	0	0	12	11
Judo	3	1	11	4	17	30
Veslování	0	0	6	2	25	33
Ragby	3	1	18	7	19	27
Jachting	8	2	25	10	26	36
Střelba	0	0	11	3	17	28
Bruslení	20	5	40	6	51	58
Lyžování	5	1	20	3	13	11
Plavání	8	3	23	9	27	61
Stolní tenis	3	1	17	5	16	24
Taekwondo	0	0	14	4	25	38
Tenis	3	1	21	8	14	32
Triatlon	12	3	20	6	27	43
Volejbal	0	0	19	6	28	53
Vzpírání	4	1	26	6	22	25
Zápas	0	0	14	6	10	19
Celkem	4	35	18	163	22	1 028

7

OPATŘENÍ, KTERÁ MAJÍ PŘIVÉST VÍCE ŽEN DO ROZHODOVACÍCH POZIC V RŮZNÝCH SPORTECH (%)

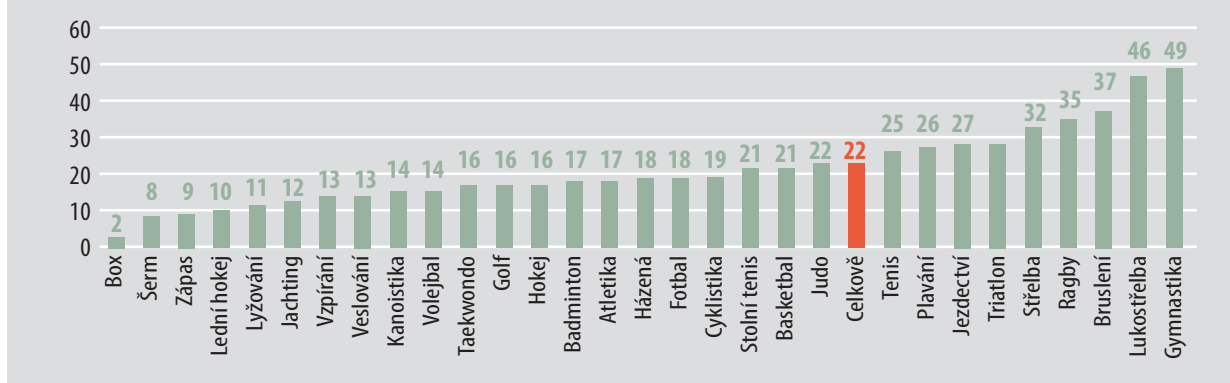

Mnoho sportovních federací přijalo opatření k nábory a zvýšení počtu žen na rozhodovacích pozicích ve sportu. To je znázorněno na obrázku 7. Neaktivnější byl fotbal, kde tak učinilo 85 % národních fotbalových federací, následovalo judo a volejbal (73 %) a box (71 %).

3.2 Rovnost žen a mužů na pozicích sportovních trenérů

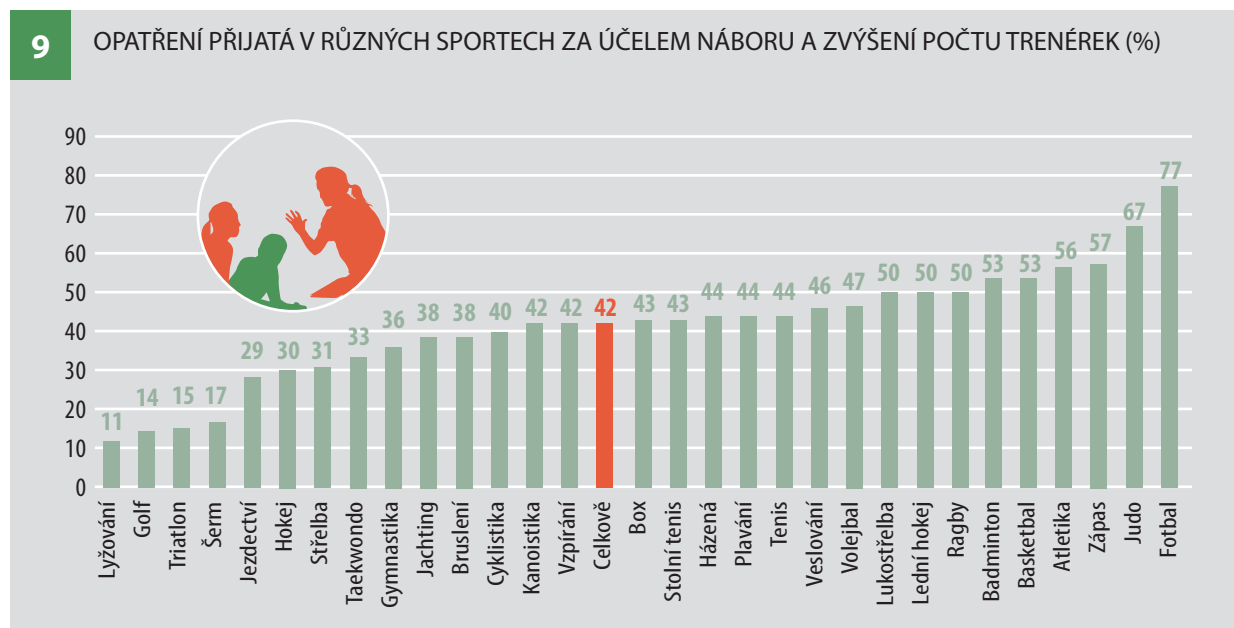
8

PROCENTO ZAMĚSTNANÝCH TRENÉREK VRCHOLOVÉ ÚROVNĚ PODLE SPORTŮ

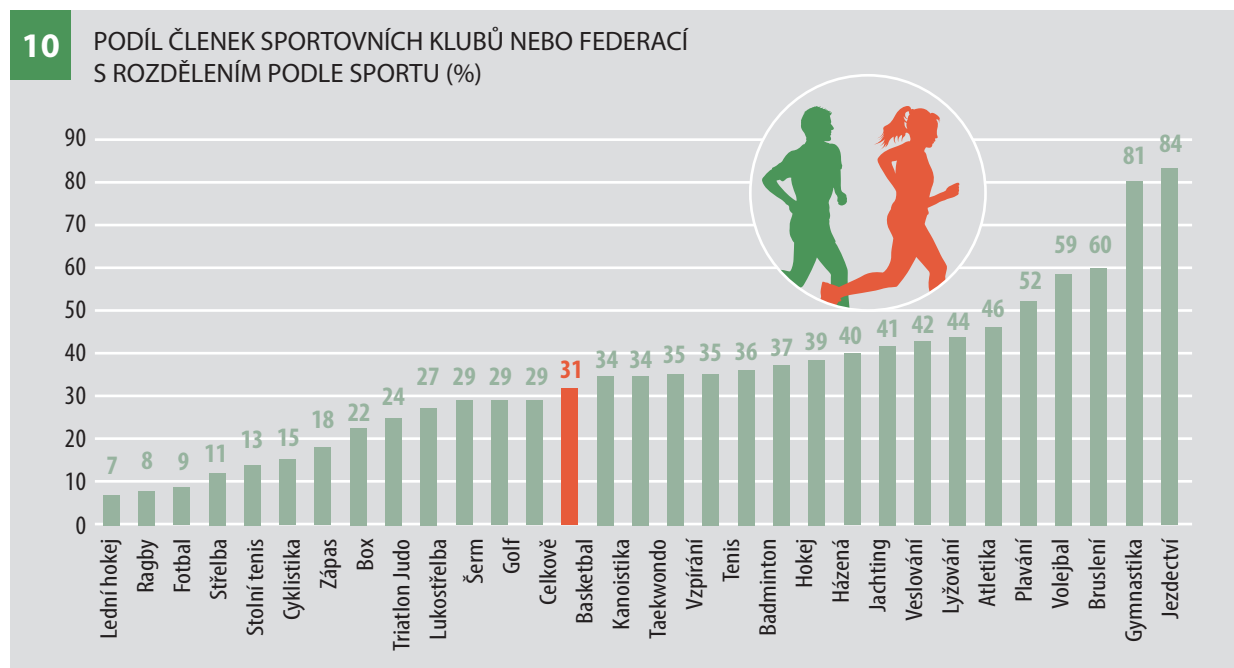
Téměř polovina zaměstnaných trenérek vrcholové úrovně v gymnastických (49 %) a lukostřeleckých (46 %) federacích jsou ženy. To jsou také jediné sporty, které jsou vyvážené podle pohlaví. V boxu, šermu, ledním hokeji a zápasu je zaměstnáno nejméně trenérek vrcholové úrovně. To je znázorněno na obrázku 8.

Jak ukazuje obrázek 9, mnoho sportovních federací zavedlo opatření k náboru a zvýšení počtu trenérek. Mezi fotbalovými federacemi tak učinilo 77 %. V devíti z těchto sportů (lukostřelba, atletika, badminton, basketbal, fotbal, lední hokej, judo, ragby a zápas) podniklo v této oblasti opatření 50 % nebo více federací. V šermu, golfu, lyžování a triatlonu jen velmi málo federací vyvinulo politiky ke zvýšení počtu trenérek.

3.3 Rovnost žen a mužů při účasti na různých sportech²¹

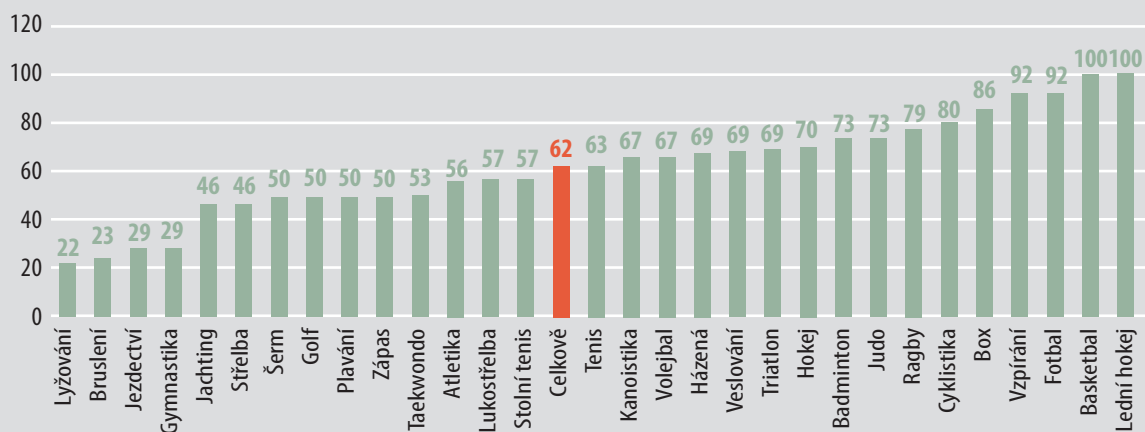
V této evropské studii mají více žen než mužů ve sportovním klubu nebo federaci tyto sporty: jezdectví (84 %), gymnastika (81 %), bruslení (60 %), volejbal (59 %) a plavání (52 %). Ve všech ostatních sportech dominují muži. Jen velmi málo členek mají sportovní kluby nebo federace střelby (11 %), fotbalu (9 %), ragby (8 %) a ledního hokeje (7 %). 70 % (n = 21) sportů má méně než 40 % členek žen (obrázek 10).

21. Při interpretaci těchto výsledků je třeba vzít v úvahu, že existuje mnoho federací, které neodpověděly na dotazy ohledně registrovaných členů mladších a starších 18 let.

Obrázek 11 ukazuje, které sporty podnikly kroky ke zvýšení počtu fyzicky aktivních nebo sportujících dívek a žen. V této oblasti je aktivních mnoho sportů (v průměru 62 %) a učinila tak každá federace basketbalu a ledního hokeje.

11 OPATŘENÍ PŘIJATÁ RŮZNÝMI SPORTY ZA ÚČELEM ZVÝŠENÍ POČTU FYZICKY AKTIVNÍCH NEBO SPORTUJÍCÍCH DÍVEK A ŽEN (%)

3.4 Prevence násilí v různých sportech na základě pohlaví

Sportem s největším počtem federací s politikou nebo akčním plánem pro předcházení a potírání násilí na základě pohlaví ve sportu je fotbal. Tabulka 16 ukazuje, že takovou politiku má zavedenou 62 % fotbalových federací. U bruslení a triatlonu je to 46 %.

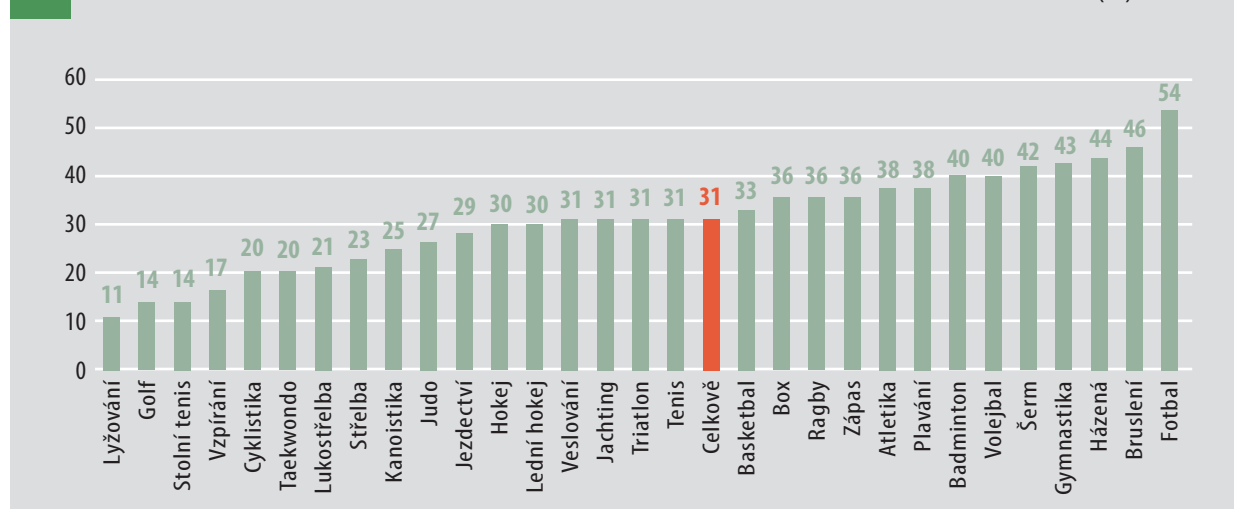
Tabulka 16. Sportovní federace s politikou pro potírání násilí na základě pohlaví a ty, které financují její implementaci

Sport	Politika potírání násilí na základě pohlaví		Financování	
	%	n	%	n
Fotbal	62	8	38	3
Bruslení	46	6	0	0
Triatlon	46	6	33	2
Badminton	40	6	33	2
Atletika	38	6	17	1
Jezdeckví	36	5	20	1
Zápas	36	5	20	1
Basketbal	33	5	0	0
Cyklistika	33	5	20	1
Plavání	31	5	40	2
Hokej	30	3	0	0
Lukostřelba	29	4	25	1
Ragby	29	4	50	2
Judo	27	4	25	1

Sport	Politika potírání násilí na základě pohlaví		Financování	
	%	n	%	n
Šerm	25	3	0	0
Házená	25	4	25	1
Tenis	25	4	25	1
Jachting	23	3	67	2
Střelba	23	3	33	1
Golf	21	3	0	0
Gymnastika	21	3	67	2
Lední hokej	20	2	50	1
Volejbal	20	3	0	0
Kanoistika	17	2	100	2
Vzpírání	17	2	0	0
Veslování	15	2	50	1
Box	14	2	0	0
Stolní tenis	14	2	0	0
Lyžování	11	1	0	0
Taekwondo	0	0	0	0
Celkem	27	111	25	28

Žádná z národních federací v taekwundu nemá politiku pro potírání násilí na základě pohlaví a v boxu, kanoistice, veslování, lyžování, stolním tenisu a vzpírání je podíl takových federací menší než 20 %. Jak již bylo uvedeno dříve, k realizaci akčního plánu nebo politiky jsou potřebné finanční zdroje. Tabulka 16 ukazuje, že basketbal, box, šerm, golf, hokej, bruslení, lyžování, stolní tenis, volejbal a vzpírání nemají na realizaci svých plánů přiděleny žádné finanční prostředky. Jachting je sportem, ve kterém všechny federace (n = 2) vyčlenily finanční prostředky na realizaci politik potírání násilí na základě pohlaví.

12 OPATŘENÍ PŘIJATÁ RŮZNÝMI SPORTY ZA ÚČELEM PREVENCE NÁSILÍ NA ZÁKLADĚ POHLAVÍ (%)

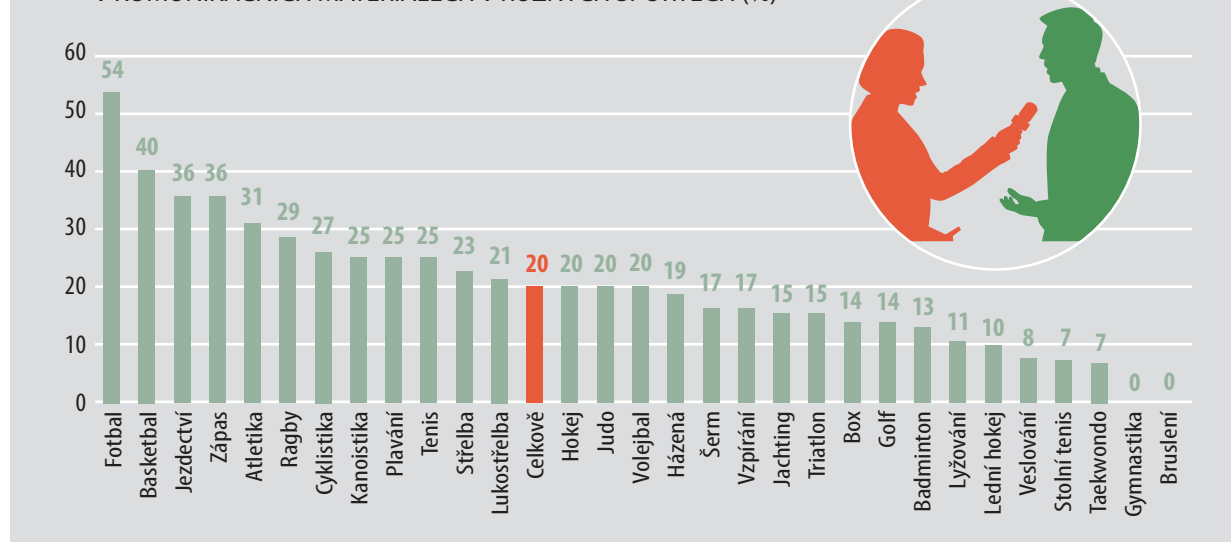

Fotbal je také sportem, kde většina federací (54 %) zavedla opatření pro boji proti násilí ve sportu na základě pohlaví a předcházení tomuto násilí. V šesti dalších sportech přijalo opatření v této oblasti 40 % nebo více federací (badminton, šerm, gymnastika, házená, bruslení a volejbal). Stejně učinilo pouze 11 % lyžařských federací (obrázek 12).

3.5 Rovnost žen a mužů v médiích a komunikacích v různých sportech

Obrázek 13 ukazuje procentuální podíl pro každý sport, který má vypracovaná nějaká pravidla vytvořená federací pro genderově vyvážené zastoupení v obsahu komunikačních materiálů (texty, obrázky, sociální média atd.). Až 80 % sportovních federací taková pravidla nemá. U dvou sportů, gymnastiky a bruslení, neexistují žádná v žádné zemi. Mezi jednotlivými sporty jsou však velké rozdíly. Více než polovina (54 %) fotbalových federací má pravidla pro genderově vyvážené zastoupení v obsahu svých komunikačních materiálů. U basketbalu je to 40 % a u jezdeckví a zápasu pak 36 %.

13 VYPRACOVANÉ POKYNY PRO GENDEROVĚ VYVÁŽENOU PREZENTACI V KOMUNIKAČNÍCH MATERIÁLECH V RŮZNÝCH SPORTECH (%)

3.6 Politiky a programy zaměřené na rovnost žen a mužů ve sportu

Sportovní federace byly rovněž dotázány, zda mají „konkrétní písemnou politiku nebo akční plán v oblasti rovnosti žen a mužů ve sportu“ (dále jen „plán rovnosti žen a mužů“). S výjimkou jezdeckví, kde takový plán neměla žádná federace, je v každém dalším sportu alespoň jedna federace, která takový plán rovnosti žen a mužů má. Sportem s nejvyšším počtem federací s plánem rovnosti žen a mužů je fotbal (54 %). U házené, jachtingu a plavání je to 38 %. To je znázorněno v tabulce 17. Sportovní federace byly také dotázány, zda mají k realizaci svých plánů k dispozici lidské zdroje a finanční prostředky. Sloupce napravo v tabulce 17 ukazují, že devět sportů (cyklistika, šerm, fotbal, házená, hokej, lední hokej, veslování, ragby a triatlon) má na implementaci nějaké lidské zdroje, avšak takové zdroje nemá žádná federace bruslení nebo lyžování. Federace šermu, ledního hokeje a triatlonu měly přidělené na provádění svých plánů v oblasti rovnosti žen a mužů finanční prostředky, ale federace boxu, juda, bruslení nebo lyžování neměly k provádění politiky přiděleny žádné finanční prostředky.

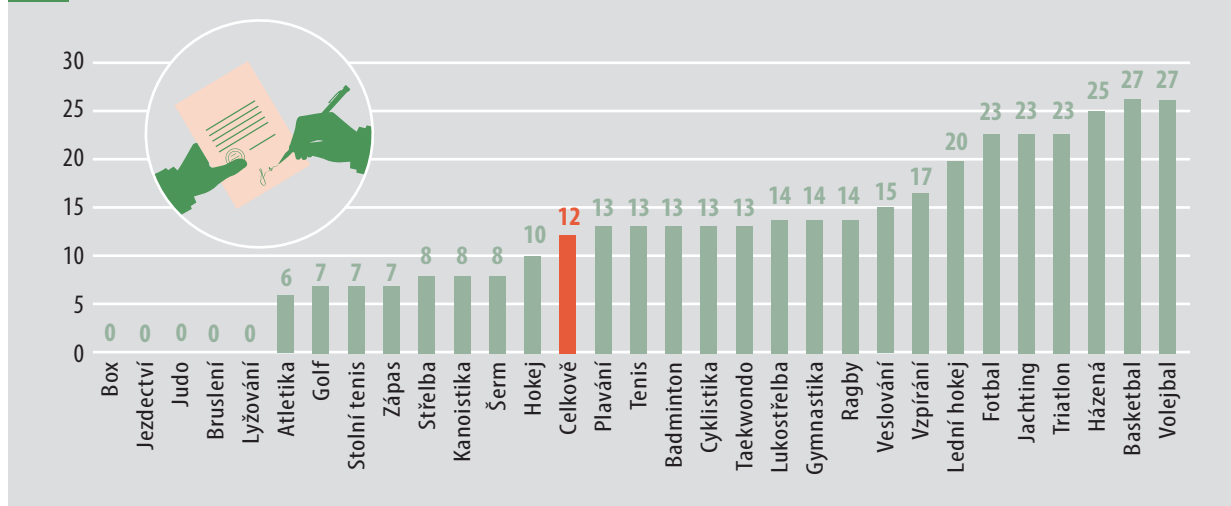
Tabulka 17. Sporty, které mají plán rovnosti žen a mužů, a sporty, které mají k dispozici lidské zdroje a financování.

Země	Plán rovnosti žen a mužů		Lidské zdroje		Financování	
	%	n	%	n	%	n
Fotbal	54	7	100	7	43	3
Házená	38	6	100	6	67	4
Jachting	38	5	80	4	60	3
Plavání	38	6	50	3	33	2
Badminton	33	5	80	4	40	2
Basketbal	33	5	80	4	80	4
Taekwondo	33	5	60	3	40	2

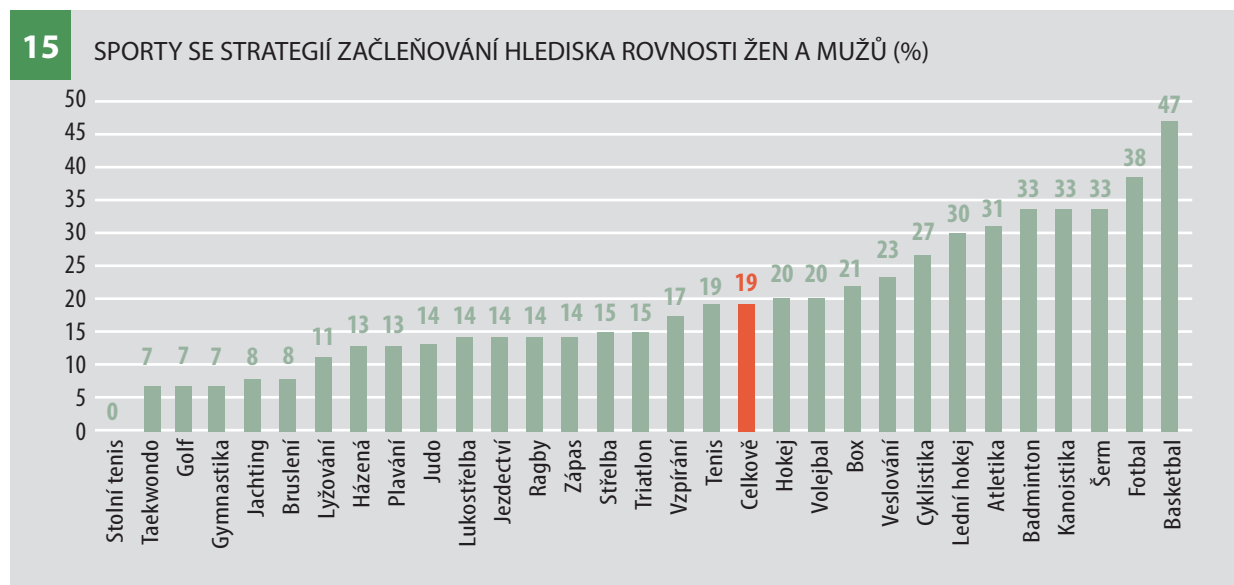
Země	Plán rovnosti žen a mužů		Lidské zdroje		Financování	
	%	n	%	n	%	n
Volejbal	33	5	60	3	80	4
Vzpírání	33	4	75	3	50	2
Golf	29	4	75	3	25	1
Zápas	29	4	50	2	25	1
Cyklistika	27	4	100	4	50	2
Atletika	25	4	50	2	25	1
Tenis	25	4	75	3	50	2
Veslování	23	3	100	3	67	2
Střelba	23	3	67	2	33	1
Bruslení	23	3	0	0	0	0
Triatlon	23	3	67	2	100	3
Lukostřelba	21	3	67	2	67	2
Ragby	21	3	100	3	67	2
Hokej	20	2	100	2	50	1
Lední hokej	20	2	100	2	100	2
Kanoistika	17	2	50	1	50	1
Box	14	2	50	1	0	0
Gymnastika	14	2	50	1	50	2
Stolní tenis	14	2	50	1	50	1
Judo	13	2	50	1	0	0
Lyžování	11	1	0	0	0	0
Šerm	8	1	100	1	100	1
Jezdectví	0	0	0	0	0	0
Celkem	25	102	72	73	50	51

Jak bylo řečeno výše, jen málo sportů přijalo opatření k odstranění diskriminace a nerovnosti ve sportu. Sporty, ve kterých většina federací přijala opatření k zajištění rovnoprávnosti, jsou basketbal (27 %), volejbal (27 %) a házená (25 %). Žádná z federací boxu, jezdectví, juda, bruslení nebo lyžování nepřijala opatření k zajištění rovnoprávnosti (obrázek 14).

14 SPORŤY, KTERÉ PŘIJALY OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ ROVNOPRÁVNOSTI (%)

Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů se nevyužívá příliš často (obrázek 15). Stolní tenis je jediným sportem, ve kterém tuto strategii nezavedla žádná federace. V basketbalu je to téměř polovina (47 %) federací, avšak v 17 sportech pracovalo se strategií začleňování hlediska rovnosti žen a mužů méně než 20 % federací.

3.7 Závěr

Není překvapující, že nejvyšší podíl žen na rozhodovacích pozicích a mezi vrcholovými trenéry je v tradičních ženských sportech, jako je gymnastika a bruslení. Ve dvou sportech je mnohem více žen než mužů, a proto potřebují více mužů, aby byly genderově vyvážené. Jde o jezdectví s 84 % žen a gymnastiku s 81 % žen. Genderově vyvážené jsou bruslení (60 %), volejbal (59 %) a plavání (52 %). I přes tento vysoký podíl žen jsou však nejsilnější pozice v těchto a ve většině ostatních sportů obsazeny muži, například na postech prezidentů. To znamená, že ženy nemají příležitost ovlivnit rozvoj sportu stejnou měrou jako muži. Aby se tato situace změnila, může být pro sportovní federace důležité mít plán rovnosti žen a mužů a používat společné strategie pro změnu, jako jsou opatření k zajištění rovnoprávnosti a začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Výsledky odhalily, že sportovní federace často nevyužívají žádný z těchto přístupů. Je zajímavé, že fotbal, který byl po mnoho let považován za velmi maskulinní sport zapovězený ženám, dnes v některých z ukazatelů rovnosti žen a mužů v naší studii vykazuje vyšší skóre než mnoho jiných sportů. Například více než polovina fotbalových federací má plán rovnosti žen a mužů. Tento pozitivní vývoj může částečně vysvětlit fakt, že UEFA (a FIFA) již mnoho let realizují různé projekty na zvýšení počtu dívek a žen ve světě fotbalu. Závěrem lze říci, že sportovní federace musí být aktivnější, pokud jde o realizaci plánů na změnu svých sportů, a učit se jedna od druhé jak na národní, tak i mezinárodní úrovni.

www.coe.int/sport/ALLIN

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PREMS 093419

CES

Rada Evropy je nejvýznamnější lidskoprávní organizací v Evropě. Sdružuje 47 členských států, včetně všech členských států Evropské unie. Všechny členské státy Rady Evropy podepsaly Evropskou úmluvu o lidských právech, což je mezinárodní smlouva zaměřená na ochranu lidských práv, demokracie a právního státu. Na implementaci úmluvy na úrovni členských států dohlíží Evropský soud pro lidská práva.

www.coe.int

Členské státy Evropské unie se rozhodly propojit své know-how, zdroje a osudy. Společně vytvořily zónu stability, demokracie a udržitelného rozvoje při zachování kulturní rozmanitosti, tolerance a svobod jednotlivců. Evropská unie je odhodlána sdílet své úspěchy a hodnoty i se zeměmi a národy mimo své hranicemi.

www.europa.eu

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe